

GD A Ń S K

Droga Królewska

GD A Ń S K
morze możliwości

GDAŃSK

Droga Królewska

Droga Królewska w Gdańsku zwana też Traktem Królewskim, stanowiła najdłuższą oś urbanistyczną europejskiego średniowiecza. Ta najciekawsza dziś trasa zabytkowa w Gdańsku była miejscem parad, ważnych uroczystości i triumfalnych wjazdów królów polskich do miasta. Jej początek to Brama Wyżynna; dalej biegnie obok Zespołu Przedbramia, prowadząc przez Złotą Bramę na reprezentacyjną ulicę Gdańska - Długą, przechodzącą naturalnie w jeden z najpiękniejszych placów Europy - Długi Targ. Z Długiego Targu przez Zieloną Bramę prowadzi dalej, ku Bramie Żuławskiej, gdzie na ulicy Nowe Ogrody rozwiązywały się monarsze orszaki. Przemierzając niespiesznie Drogę Królewską, możemy podziwiać wiele charakterystycznych dla hanzeatyckiego miasta zabytkowych obiektów najwyższej klasy. Zapraszamy na spacer pięknym traktem, który ongiś pokonywali królowie.

Brama Wyżynna

Renesansowa Brama Wyżynna, położona przy ul. Bogusławskiego, inaugurująca Drogę Królewską, to najbardziej reprezentacyjna brama wjazdowa do Gdańska. Zbudowana w XVI wieku jako fragment miejskich fortyfikacji, swój obecny kształt uzyskała w roku 1588, po przebudowie prowadzonej przez Willema van den Blocke'a. W attyce podziwiać można płaskorzeźby herbów Polski, Gdańska i Prus Królewskich. Łaciński napis nad głównym wejściem głosi: "Sprawiedliwość i pobożność to dwie podstawy wszelkich królestw".

Zespół Przedbramia Katownia i Wieża Więzienna

Tuż za Bramą Wyżynną, przy Targu Węglowym, wyrasta gotycko-renesansowe Przedbramie ulicy Długiej, w skład którego wchodzi Katownia i Wieża Więzienna. Obiekt powstał w połowie XIV wieku jako element fortyfikacji średniowiecznych Głównego Miasta. Katownia do II poł. XVI w. pełniła funkcję przedbramia, czyli obiektu militarnego, broniącego dostępu do miasta.

Potem Zespół Przedbramia przebudowano, nadając mu obecny, gotycko-renesansowy wygląd. W XVII-XIX w. mieściło się tu więzienie miejskie. Wewnątrz znajdują się liczne cele, "straszy" pieniek katowski. Na zwieńczonej renesansowym hełmem Wieży Więziennej od strony Złotej Bramy dojrzeć można pozostałości dawnego pręgierza. Już wkrótce w Zespole Przedbramia, poddawanemu obecnie pracom konserwatorskim, podziwiać będziemy mogli przepiękne dzieła sztuki wykonane z bałtyckiego "złota", gdyż obiekt stanie się siedzibą Muzeum Bursztynu.

Złota Brama

Na wprost Wieży Więziennej wznosi się wspaniała renesansowa Złota Brama. Zbudowano ją na miejscu średniowiecznej Bramy Długolicznej w latach 1612-1614 według projektu Abrahama van den Blocke'a. Nad głównym przejściem po obu stronach bramy wita barwny herb Gdańska. Na attyce od strony Przedbramia wyrastają kamienne rzeźby dłuta Piotra Ringeringa, symbolizujące Pokój, Wolność, Bogactwo i Sławę. Od ul. Długiej nad bramą królują: Zgoda, Sprawiedliwość, Pobożność i Roztropność. Łacińska maksyma głosi: "Zgodą małe państwa rosną, przez niezgodę wielkie upadają".

Dwór Bractwa św. Jerzego

Obok Złotej Bramy oglądać możemy gotycki Dwór Bractwa św. Jerzego z 1494 r., zaprojektowany przez J.Glotaua. W Dworze odbywały się spotkania najstarszego w średniowiecznym Gdańsku, elitarnego bractwa strzeleckiego św. Jerzego, a także uroczystości, biesiady i przedstawienia teatralne. W 1566 r. szczyt wieżyczki został zwieńczony figurą św. Jerzego, walczącego ze smakiem.

Ulica Długa

Reprezentacyjna ulica Głównego Miasta, wzmiankowana już w 1331 r., zamieszkiwana była przez najbardziej wpływowe i najbogatsze rodziny gdańskiego patrycjatu: bankierów, burmistrzów, rajców, właścicieli statków, kupców. Była wizytówką i symbolem zamożności dawnego Gdańska. Do dziś zachwyca bogato dekorowanymi fasadami patrycjuszowskich kamienic. Jest popularnym miejscem spacerów mieszkańców i turystów z całego świata. Zapraszamy na spacer i przyjrzenie się najciekawszym obiektom.

Dom Uphagena

ul. Długa 12

Rokokowo-klasycystyczna kamienica została przebudowana w latach 1776–79 przez J. Dreyera dla rajcy miejskiego i ławnika Jana Uphagena. Zgodnie z wolą właściciela przez następne stulecia, do 1945 r., zachowano jej wystrój z epoki. Obecnie Dom Uphagena mieści jedno z najpiękniejszych muzeów gdańskich – Muzeum Wnętrz Mieszczańskich (oddział Muzeum Historycznego Miasta Gdańska), w którym podziwiać można pełen przepychu wystrój i bogate dawne wyposażenie kamienicy mieszczańskiej. Spacer po odtworzonych z pietyzmem wnętrzach przynosi zwiedzających w czasy z końca XVIII wieku.

Dom Ferberów

ul. Długa 28

Kamienica, zbudowana w stylu renesansowym w 1560 r. należała do wpływowego gdańskiego rodu Ferberów (herbu "Trzy Głowy Dzików"). Pochodziło z niego sześciu burmistrzów, wielu rajców i ławników oraz dwóch proboszczów Kościoła Mariackiego w Gdańsku.

Jeden z nich, Maurycy Ferber, był biskupem warmińskim. W attyce umieszczono herby Polski, Gdańska i Prus Królewskich. Obok, pod numerem 29 mieści się Dom Czirenbergów-Frederów, zbudowany w stylu brokowym ok.1620 r. W wystroju znalazły się głowy cesarzy rzymskich i napisy w jęz. łacińskim. Środkowy napis głosi: "Pro invidia" ("Dla zazdrości").

Lwi Zamek

ul. Długa 35

Renesansowa kamienica (1569 r.) zaprojektowana przez H. Kramera. W środku znajdowała się jedna z najwspanialszych sieni gdańskich, uwieczniona na XIX-wiecznym sztychu J.C. Schulza. Lwi Zamek był miejscem spotkań ludzi kultury i nauki w dawnym Gdańsku; odwiedzało go wielu znamienitych gości, m.in. w 1636 r. polski król Władysław IV Waza.

Dom Schumannów

ul. Długa 45

Zbudowana w stylu renesansowym (1560 r.) jedna z najpiękniejszych kamieniczek w mieście. Należała do rodu Schumannów, z którego pochodziło 5 burmistrzów, 4 burgrabiów królewskich, 11 rajców. Od strony ul. Długiej na szczycie kamienicy widnieje posąg Zeusa, niżej Diany i Apolla, od Długiego Targu - posąg Ateny. W zabytkowej sieni znajduje się punkt informacji turystycznej oraz centrum obsługi przewodnickiej.

Jeden z nich, Maurycy Ferber, był biskupem warmińskim. W attyce umieszczono herby Polski, Gdańska i Prus Królewskich. Obok, pod numerem 29 mieści się Dom Czirebergów-Frederów, zbudowany w stylu brokowym ok.1620 r. W wystroju znalazły się głowy cesarzy rzymskich i napisy w jęz. łacińskim. Środkowy napis głosi: "Pro invidia" ("Dla zazdrości").

Lwi Zamek

ul. Długa 35

Renesansowa kamienica (1569 r.) zaprojektowana przez H. Kramera. W środku znajdowała się jedna z najwspanialszych sieni gdańskich, uwieczniona na XIX-wiecznym sztychu J.C. Schulza. Lwi Zamek był miejscem spotkań ludzi kultury i nauki w dawnym Gdańsku; odwiedzało go wielu znamienitych gości, m.in. w 1636 r. polski król Władysław IV Waza.

Dom Schumannów

ul. Długa 45

Zbudowana w stylu renesansowym (1560 r.) jedna z najpiękniejszych kamieniczek w mieście. Należała do rodu Schumannów, z którego pochodziło 5 burmistrzów, 4 burgrabiów królewskich, 11 rajców. Od strony ul. Długiej na szczycie kamienicy widnieje posąg Zeusa, niżej Diany i Apolla, od Długiego Targu - posąg Ateny. W zabytkowej sieni znajduje się punkt informacji turystycznej oraz centrum obsługi przewodnickiej.

Fontanna Neptuna

Ten symbol związku Gdańska z morzem stanął przed Dworem Artusa w 1633 r. staraniem ówczesnego burmistrza Bartłomieja Schachmanna. Rok później dodano żelazną kratę z herbami Gdańska i polskimi orłami. Autorem projektu całości fontanny był Abraham van den Blocke. Według jednej z gdańskich legend to właśnie Neptun przyczynił się do powstania słynnej gdańskiej nalewki – Goldwassera. Oburzony, iż do fontanny wrzucane są monety, uderzył trójzębem w wodę i rozbił złoto w drobne płatki, które odtąd zdobiją swym blaskiem wspaniałą, złotą likier. Z czasem Fontanna Neptuna stała się symbolem Gdańska; jej replika, obok Dworu Artusa i Pomnika Poległych Stoczniovców stanęła w Parku Mini - Europa w Brukseli. To miejsce przy którym najczęściej fotografują się turyści.

Dwór Artusa

Jeden z najwspanialszych tego typu obiektów w Europie północnej, miejsce spotkań zamożnego patrycjatu, na wzór legendarnego Okrągłego Stołu rycerzy króla Artura, ważny ośrodek życia towarzyskiego i handlowego, dawna reprezentacyjna siedziba bractw kupieckich (tzw. ław). Po pożarze pierwszego obiektu w 1476 r. został odbudowany w stylu gotyckim w latach 1476-81; w latach 1616-17 Abraham van den Blocke przekształcił fasadę w stylu manieryzmu niderlandzkiego. W 1742 r. Dwór Artusa zaczął służyć jako giełda zbożowa (do 1914); w czasie wojny legł w gruzach.

Przed Dworem - lwy z herbami Gdańska i figurka Merkurego (grec. Hermes)- opiekuna handlu, kupców i złodziei. W fasadzie umieszczono medaliony z głowami władców Polski, figury starożytnych wodzów, posągi Sprawiedliwości i Sity, a na samym szczycie postać Fortuny - bogini szczęścia, która miała sprzyjać śmiałym gdańszczanom w ich czasami ryzykownych interesach i dalekich morskich wyprawach. Na prawo od wejścia "zjąb diabła". W Dworze Artusa oglądać można liczne dzieła sztuki, w które wyposażyły go zasiadające tu bractwa, a także największy, liczący prawie 11 m. wysokości, renesansowy piec w Europie, składający się z 520 bogato zdobionych kafli. Dwór Artusa to obecnie siedziba Muzeum Historycznego Miasta Gdańska; pełni także funkcję reprezentacyjną.

Nowy Dom Ławy czyli Sien Gdańska Długi Targ 43

W latach 1712-1806 była tu siedziba sądu miejskiego (ławników). W l. 1901-1945 w autentycznej sieni domu gdańskiego eksponowano dzieła sztuki. Na szczycie kamienicy -posąg Sprawiedliwości. Z okna Sieni Gdańskiej codziennie o godz. 13.00, a w sezonie także w godz. 15.00 i 17.00 wygląda śliczna panna Hegwiga - gdańska XVII-wieczna mieszcza, uwięziona przez wujka, bohaterka starego romansu "Panienka z okienka", napisanego w 1891 r. przez Jadwigę Łuszczewską (Deotymę). W powieści rozczytywały się kolejne pokolenia Polaków, by potem, podczas pobytu w Gdańsku, szukać Bursztynowego Domu, wypatrywać okienka i ślicznej panienki.

Złota Kamienica

Długi Targ 41

Jeden z najpiękniejszych budynków gdańskich (1609-17), wzniesiony w stylu renesansowym według projektu Abrahama van den Blocke'a dla burmistrza J. Speimanna, bogatego kupca i światłego mecenasa sztuk. Licznie zdobiona rzeźbiarsko fasada, dawniej bogato złocona (stąd jej nazwa), przedstawia głowy władców i wodzów, sceny batalistyczne i herby fundatorów. Nad wejściem posąg Miłosierdzia i napisy w jęz. łacińskim: "Cnotę kochaj, to cię uszczęśliwi, zechcesz przesładować, to obali", "Czyń słusznie, nikogo się nie lękaj". Szczyt kamieniczki wieńczy posąg Fortuny.

Królewskie kamieniczki

Długi Targ 1-4

Odbudowane po II wojnie światowej, były dawną kwaterą królów polskich wizytujących Gdańsk: Zygmunta III Wazy (był tu aż 7 razy), Władysława IV Wazy, Jana Kazimierza, Jana III Sobieskiego (podczas pobytu w Gdańsku urodził mu się syn Aleksander), Augusta II, Stanisława Leszczyńskiego. Na szczycie drugiej kamienicy widnieje posąg Neptuna.

Zielona Brama

Zbudowana w miejsce najstarszej, XIV-wiecznej Bramy Kagi w l. 1564-68 przez Regniera z Amsterdamu i J. Kramera z Dreżna, była oficjalną rezydencją królów polskich. Ostatecznie nie pełniła jednak swojej funkcji - tylko raz, w 1646 r. zatrzymała się tu Maria Ludwika Gonzaga w drodze z Francji na ślub z Władysławem IV. Nad czterema przejściami herby: Gdańska, Polski, Prus Królewskich i orzeł królów pruskich. Obecnie siedziba Muzeum Narodowego, miejsce wielu wystaw. Mieści się tu także biuro laureata pokojowej Nagrody Nobla, Lecha Wałęsy.

1. Brama Wyzynna / Upland Gate
2. Przedbramie ulicy Długiej / Gateway:
Katownia i Wieża Więzienna / Torture House and Prison Tower
3. Złota Brama / Golden Gate
4. Dwór Bractwa św. Jerzego / St George Brotherhood Court
5. Dom Uphagena / Uphagen House
6. Dom Ferberów / Ferber House
7. Lwi Zamek / Lion Court
8. Dom Schumannów / Schumann House
9. Ratusz Głównego Miasta / Town Hall of the Main City
10. Fontanna Neptuna / Neptune Fountain
11. Dwór Artusa / Artus Court
12. Nowy Dom Ławy czyli Sień Gdańska / New Bench House
13. Złota Kamienica / Golden House
14. Królewskie Kamieniczki / Royal Residence
15. Zielona Brama / Green Gate

Wydawca / Published by:

Urząd Miejski w Gdańsku - Wydział Promocji Miasta
City Hall of Gdańsk - City Promotion Department
ul. Nowe Ogrody 8/12, PL 80-803 Gdańsk
tel. (+4858) 323 63 06, e-mail: wpm@gdansk.gda.pl

Zdjęcia / Photos by:

A. Firynowicz, D. Kula, St. Składanowski, W. Węgrzyn,
archiwum Referatu Promocji

Tekst / Text by: Stanisław Sikora

Konsultacja / In consultation with: Andrzej Januszajtis

Tłumaczenie / Translation by: Ewa Nanowska

Wydawca dziękuje Muzeum Historycznemu Miasta Gdańska
za udostępnienie zdjęć do publikacji.

The publisher wishes to thank Gdańsk History Museum for
access to the photographs included herein.